

OPINNÄYTETYÖ- JA KIRJOITUSOHJEET

Centria. Oppimateriaaleja, 4

OPINNÄYTETYÖ- JA KIRJOITUSOHJEET

2. korjattu painos

JULKAISIJA:

Centria-ammattikorkeakoulu
Talonpojankatu 2, 67100 Kokkola

JAKELU:

Centria kirjasto- ja tietopalvelu
kirjasto.kokkola@centria.fi, p. 040 808 5102

Taitto: Centria-ammattikorkeakoulun markkinointi- ja viestintäpalvelut
Kannen kuva: Janne Heikkilä

Centria. Oppimateriaaleja, 4
ISBN 978-952-7173-01-5 (pdf)
ISSN 2342-9348

SISÄLLYS

ESIPUHE	5
1. OPINNÄYTETYÖPROSESSI	6
2. SEMINAARITYÖSKENTELY JA RYHMÄOHJAUKSET	8
3. RAKENNEMALLIT JA TIETOPERUSTA.....	9
3.1 Rakennemallit	9
3.2 Tietoperustan kirjoittamisen lähtökohtia.....	10
4. RAPORTOINTI	11
4.1 Nimiölehti.....	11
4.2 Tiivistelmä ja abstract.....	11
4.3 Käsitteiden määrittely	12
4.4 Sisällys.....	12
4.5 Johdanto	13
4.6 Tulokset.....	13
4.7 Johtopäätökset ja pohdinta.....	13
4.8 Lähteet.....	13
4.9 Liitteet.....	13
5. YLEISIÄ MUOTOSEIKKOJA	15
5.1 Tekstin asetukset	15
5.2 Lukujen otsikointi ja numerointi	15
5.3 Kuviot, taulukot ja kuvat	16
5.4 Lyhenteet	17
6. LÄHTEISIIN VIITTAAMINEN	18
7. LÄHDELUETTELON LAATIMINEN	21
7.1 Kirja	21
7.2 Artikkelit toimitetussa teoksessa.....	22
7.3 Lehtiartikkeli ja kausijulkaisu.....	22
7.4 Raportti ja komiteanmietintö.....	23
7.5 Opinnäyte.....	23
7.6 Säädökset (Laki tai asetus).....	24
7.7 Standardi.....	24
7.8 Patentti.....	24
7.9 Dokumentti ilman henkilötäkijää.....	24
7.10 Audiovisuaalinen aineisto.....	25
7.11 Henkilökohtainen tiedonanto.....	25
7.12 Erityistapauksia	26

8. TUTKIMUSKIRJALLISUUTTA	27
9. OPINNÄYTETYÖN JULKISUUS	28
10. OPINNÄYTETYÖN PROSESSIKUVAUS	30
11. ARVIOINTI.....	31
KUVIOT	
KUVIO 1. Yrityksen kilpailuetua tuottavat menestystekijät	16
KUVIO 2. Prosessikuvaus.....	30
KUVAT	
KUVA 1. Moottoripyöräilyä Suomen talvessa.....	17
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Vastaajien ikäjakauma	16
TAULUKKO 2. Opinnäytetyön toimijat ja heidän tehtävänsä	29
TAULUKKO 3. Arviointiasteikko	32
LÄHTEET.....	33
LIITTEET	

ESIPUHE

Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan kyvyn ymmärtää, soveltaa ja tuottaa asiantuntijatason tuloksia omalla ammattialallaan. Parhaimmillaan opinnäytetyö toimii siltana opiskelijan siirtymässä ammattikorkeakoulusta työelämään.

Näissä ohjeissa noudatetaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöohjeistuksen yleislinjauksia, jotka laadittiin vuosina 2005–2006 valtakunnallisissa työryhmissä. Ohje luotiin sovellettavaksi kaikissa Centria-ammattikorkeakoulun koulutuksissa, mutta jokaisella alalla löytyy omia käytänteitä, jotka käydään tarkemmin läpi koulutusten omissa opinnäytetyöseminaareissa.

Tämän ohjeen kokoamiseen ja kirjoittamiseen ovat osallistuneet seuraavat henkilöt Centria-ammattikorkeakoulusta: Hanna-Riina Aho, Marko Forsell, Annukka Kukkola, Irja Leppisaari, Reetta Leppälä, Ulla Orjala, Janne Peltokangas, Kirsti Rasehorn, Timo Taari, Maarit Tammisto, Tuija Tolonen-Kytölä ja Eija Torkinlampi. Tämä on ohjeen 2. korjattu painos.

Työryhmän puolesta
Marko Forsell

1. OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Opinnäytetyö on opintojen loppuvaiheeseen sijoittuva laaja ja käytännönläheinen kehitys- tai tutkimushanke, joka toimii siltana opiskelun ja työelämän välillä edistäen opiskelijan siirtymistä ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävissä. Alla on esitetty lyhyesti opinnäytetyöprosessin kulku.

A Aiheen valinta

Aihe voi olla lähtöisin työelämästä, hankkeesta, tai se voi olla tekijän oma kiinnostuksen kohde. Tavoitteena on, että opiskelija itse etsii aiheensa, mutta myös opinnäytetyön ohjaaja voi tarvittaessa opastaa aiheen löytämisessä.

B Opinnäytetyösopimus

Optimassa on ladattavissa opinnäytetyösopimuslomake, johon opiskelija voi kirjata opinnäytetyön nimen, tavoitteet, tutkimusongelman tai kehittämistehtävän sekä aikataulun. Opiskelija, toimeksiantaja/työelämäohjaaja¹ sekä työlle nimetty ohjaaja ammattikorkeakoulusta voivat allekirjoittaa lomakkeen. Opinnäytetyöprosessin alussa voidaan pitää myös aloituspalaveri, jossa ovat mukana sekä opiskelija että ohjaajat ammattikorkeakoulusta ja yrityksestä.

C Toteutussuunnitelma

Heti työn alkuvaiheessa laaditaan toteutussuunnitelma, joka esitellään seminaarissa tai sopivan opintojakson yhteydessä. Toteutussuunnitelmassa kuvataan opinnäytetyön tausta, selvítettävä ongelma tai kehittämistehtävä ja työn tavoitteet. Toteutussuunnitelmassa esitellään lisäksi työn aikataulu.

D Työn eteneminen

Työn aikana on erittäin tärkeää pitää toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja ajan tasalla. Opiskelijan on toimitettava väliraportti ohjaajalle. Opiskelija saa kirjoitusprosessin aikana tekstinoijausta tarpeen mukaan. Tekstinohjaaja tarkastaa työn ennen Theseus-tietokantaan tallentamista.

E Kypsyysnäyte

Opinnäytetyön ohjaaja päättää, milloin opiskelija voi mennä kypsyysnäytteeseen. Opiskelija sopii ohjaajan kanssa sopivan ajankohdan. Kypsyysnäytteessä testataan sekä opiskelijan kielitaidot että tekstin sisältö. Kypsyysnäytteen kieliasun tarkistaa tekstinoijaaja, sisällön puolestaan ohjaaja.

¹ Osa toimeksiantajista toimii ns. työelämäohjaajina, osa vain tilaa työn esim. ratkaistakseen yrityksen ongelman tai kehittääkseen jotain uutta.

F Työn esittely

Opinnäytetyö esitellään, kun se on valmis. Esittelyn pohjaksi kannattaa ottaa opinnäytetyön tiivistelmä. Työn suullisen esittelyn pituus on noin 20 minuuttia keskusteluineen, ja siinä esitellään selkeästi työn aihe, tausta, tavoitteet, metodit ja tulokset.

G Työn itsearviointi

Opiskelija tekee opinnäytetyöprosessista itsearvioinnin, jota varten hän täyttää Optimassa olevan itsearviointilomakkeen. Lisäksi opiskelija tai opinnäytetyön ohjaaja pyytää työelämäohjaajalta - mikäli mahdollista - lausunnon työn käytännön osuuden onnistumisesta.

H Työn palauttaminen arviointia varten

Työ on toimitettava ohjaajalle arvioitavaksi kaksi kuukautta ennen valmistumista. Lisäksi opiskelija lähettää työn plagioinnintunnistusta varten ohjaajan Urkund² -osoitteeseen, jonka opiskelija saa opinnäytetyön ohjaajalta. Työn arviointikriteerit ovat tämän opinnäytetyöohjeen liitteissä (LIITE 1). On suositeltavaa lukea arviointikriteerit heti työn alussa, jotta osaa kiinnittää huomiota oikeisiin asioihin. Opinnäytetyön on oltava arvioitu noin kuukautta ennen valmistumista.

Lopuksi opiskelija tallentaa ohjaajan hyväksymän lopullisen version THESEUS-tietokantaan³. Jos opiskelija ei halua työtään Theseukseen, se on kansitettava ja toimitettava opinnäytetyön ohjaajalle tutkintasäännön mukaan.

² Lisätietoja <http://www.orkund.com/fi>

³ www.theseus.fi

2. SEMINAARITYÖSKENTELY JA RYHMÄOHJAUKSET

Seminaarikäytänteet opinnäytetyöprosessissa vaihtelevat hieman koulutusohjelmittain. Tässä luvussa esitetään tiivistetysti seminaarityöskentelyn perusteet sekä ryhmäohjauksen kulku.

Opiskelijat osallistuvat useilla koulutusaloilla seminaari-istuntoihin, joissa esitellään opinnäytetöiden etenemistä ja käsitellään yleisiä opinnäytetyön tekemiseen liittyviä seikkoja. Seminaareissa käydään myös läpi opiskelijoiden töihin liittyviä kysymyksiä ja mahdollisia ongelmia sekä käsitellään opinnäytetöiden toteutussuunnitelmia, tutkimussuunnitelmia ja väliraportteja. Opiskelijat toimivat toistensa opponenteina, ja työn ohjaaja kommentoi kulloinkin käsiteltävää aihetta.

Opponenttien ja koko ryhmän tehtävänä on perehtyä etukäteen opinnäytetyöhön ja arvioida sitä rakentavan kriittisesti sekä kirjallisesti että suullisesti. Seminaaritalaisuudessa ryhmä antaa palautetta työn aihealueesta, ajankohtaisuudesta, ongelmanasettelusta, metodeista sekä tuloksista ja esittää kysymyksiä työn tekijälle/tekijöille.

Seminaari on vuorovaikutustilanne, jossa opponentin lisäksi ryhmän muut jäsenet osallistuvat keskusteluun aktiivisesti. Opinnäytetyön tekijä vastaa esitettyihin kysymyksiin ja perustelee ratkaisujaan.

3. RAKENNEMALLIT JA TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön rakenteeseen vaikuttavat työn aihe ja ongelman- tai tehtävänasettelu sekä työn tietoperusta. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt voivat olla muun muassa tutkimus-, tuote- tai produktio-tyyppisiä tehtäviä. Toisaalta monilla koulutusaloilla tehdään opinnäytetöinä usein ns. toiminnallisia töitä, joita ovat esimerkiksi taiteelliset ja pedagogiset tehtävät tai tapahtumat.

Seuraavaksi esitellään raportoinnin rakennemalleja, joita opinnäytetyötä kirjoitettaessa voidaan soveltaa tehtävän luonteesta ja ongelmanasettelusta riippuen. Kyse on toisin sanoen asian käsittelyjärjestyksestä: miten opinnäytetyön keskeinen sisältö opinnäytetyöraportissa rakennetaan.

3.1 Rakennemallit

Tutkimuslähtöinen työ rakentuu tietoperustan ja käytännön sovelluksen varaan. Tietoperusta ohjaa tällöin työn empiirisen osan valintoja: ongelmanasettelua, metodien valintaa, tulosten tulkintaa ja johtopäätösten tekoa.

Tutkimuslähtöisen työn rakenne on seuraava:

- johdanto
- tietoperusta
- menetelmät ja aineisto
- tulokset
- pohdinta ja päätelmät.

Toiminnallinen työ ja hankeraportti ovat käytäntöön sidottuja opinnäytetöitä. Työssä ei ole välttämättä lainkaan kirjoitettua tietoperustaa, vaan se voidaan liittää työhön liitteeksi. Yhteys tietoperustaan näkyy käytännön ratkaisussa.

Toiminnallinen työ ja hankeraportti jakautuvat seuraavasti:

- johdanto
- katsaus ilmiöön tai ympäristön kuvaus
- tuotteen tai toiminnan kuvaus
- arviointi ja pohdinta.

Produktiotyyppisissä töissä on tavoitteena suunnitella ja toteuttaa jokin tuote tai palvelu. Tällöin sisältö voidaan jakaa eri tuotantovaiheisiin, ja työ rakennetaan näiden tuotantovaiheiden varaan.

Teemallisen (topiikkipohjaisen) työn rakenne on seuraava:

- johdanto
- topiikki 1
- topiikki 2
- topiikki 3 jne.
- päätelmät.

Ongelmanratkaisuun perustuvassa työssä lähdetään liikkeelle ongelman kuvauksesta ja sen rajoituksesta. Työ voidaan kirjoittaa tietoperustan ja käytännön osuuden vuorottelulle. Olennaista on prosessin kuvaus sekä ratkaisujen arviointi.

Ongelmaratkaisurakenteinen työ rakentuu seuraavasti:

- johdanto
- aineiston tai ongelman kuvaus
- ongelmaratkaisuprosessin kuvaus
- ratkaisu ja sen arviointi

Rakennemallit ovat vain päälinjoja. Opiskelija voikin soveltaa omaan työhönsä parhaiten sopivaa rakennetta.

3.2 Tietoperustan kirjoittamisen lähtökohtia

Opinnäytetyöhön tarvitaan aina tietoperusta eli teoreettinen perusta, johon tutkimus- tai kehittämistehtävä sijoitetaan. Tietoperustan rakentaminen perustuu aikaisempaan tietoon eli tutkimusaihetta koskevaan kirjallisuuteen, suomen- ja vieraskielisiin artikkeleihin tai luotettavaan Internet-lähteisiin. Tietoperustana voidaan käyttää myös mm. asiantuntijahaastatteluja, luentomateriaaleja sekä opinnäytetöitä.

Tietoperusta kirjoitetaan näkyviin referoiden. Mukana on opiskelijan omia pohdintoja, toisin sanoen opiskelija kirjoittaa omin sanoin lukemaansa tietoa ja merkitsee tekstiviitteen referoidun osuuden jälkeen tekstiin. Lainauksia ilman asianmukaista lähdeviittausta ei saa käyttää (copy paste). Plagiointi on kielletty. Plagioinniksi katsotaan ”kaikki sellainen toiminta, jossa jonkun toisen käsikirjoitusta, artikkelia tai tekstiä esitetään omiana” (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 26). Myös toisen tekstin siirtäminen suoraan omaan opinnäytetyöhön on plagiointia, vaikka lähdetiedot olisikin ilmoitettu. Tietoperustaan kirjoitetaan vain tarpeellinen tieto eli se, jota käytännön osuudessa tarvitaan; ylimääräinen taustatieto jätetään pois. Johtopäätöksiä ei esitetä vielä tässä vaiheessa.

Opinnäytetyötä koskevat eettiset ohjeet ovat luettavissa Optimassa linkissä Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Eettiset ohjeet. Ongelmatapauksissa sovelletaan Centria-ammattikorkeakoulun vilppi- ja plagiointiohjetta. (Optima).

Tietoperusta voidaan kirjoittaa opinnäytetyöhön näkyviin eri tavoin. Seuraavaksi esitetään kolme rakennemallia, joiden mukaisesti teoria voidaan kytkeä yhteen käytännön osuuden kanssa.

a) Tutkimuslähtöinen opinnäytetyö

Opinnäytetyö rakentuu selkeästi tietoperustan ja käytännön osuuden varaan. Käytännön osuus pohjautuu kiinteästi työssä esitettyyn teorian tietoon sekä lähdekirjallisuuteen.

b) Ongelmaratkaisukeskeinen opinnäytetyö

Ongelmaratkaisukeskeisessä opinnäytetyössä tietoperusta kulkee vetoketjumaisesti läpi koko työn. Työ rakentuu siis tietoperustan ja käytännön osuuden vuorottelulle. Näin teorian tieto ja käytännön osuus pysyvät tasapainossa. Tietoperusta kirjoitetaan referoiden eli omin sanoin, ja tekstiviite merkitään referoidun osuuden jälkeen tekstiin, kuten yleinen käytäntö muutoinkin on.

c) Toiminnallinen opinnäytetyö, työelämäraportti, hankeraportti

Työelämä- tai hankeraportissa tietopohja ei ole yhtä laaja kuin tutkimuslähtöisessä opinnäytetyössä, mutta siihen on koottu kaikki se tieto, joka on olennaista kehitettävän toiminnan tai palvelun osalta. Tietopohjaan on luettava myös kerätyn aineiston käsittelyyn ja tutkimusmenetelmään liittyvä tietoperusta.

4. RAPORTOINTI

Tässä luvussa annetaan ohjeita, jotka liittyvät opinnäytetyön rakenteellisten osien (nimiölehti, tiivistelmä, englanninkielinen tiivistelmä eli abstract, käsitteiden määrittely, sisällys, lähteet ja liitteet) sisältöön ja sijoitteluun. Lisäksi käsitellään sitä, miten työn johdanto, tulosten tarkastelu sekä johtopäätökset ja pohdinta kirjoitetaan raporttiin selkeästi ja johdonmukaisesti.

4.1 Nimiölehti

Opinnäytetyön nimen on hyvä olla mahdollisimman informatiivinen ja kiinnostava. Sekä otsikointia että opinnäytetyön nimeä koskee ohje, jonka mukaan hyvä otsikko on lyhyt, helppo-lukuinen ja sisältöä kuvaava. Otsikon voi tarvittaessa jakaa niin, että pääotsikko ilmaisee aihepiirin ja alaotsikko tarkentaa työn näkökulman kyseiseen aiheeseen. Esimerkiksi: **JOHDON RAPORTOINNIN KEHITTÄMINEN** (pääotsikko) **Esimerkkinä Kokkolan kaupunki** (alaotsikko). (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Malli nimiölehdessä.)

Nimiölehti

Tekijän nimi 10 cm sivun yläreunasta fonttikoolla 14 pt.
Tekijän nimen opinnäytetyön nimen välissä on 14 pt tyhjä rivi.
Opinnäytetyön nimi fontilla 16 pt, kokonaan isolla, lihavoituna.
Mahdollinen tarkentava lisänimi 14 pt fonttikoolla.
Yksi tyhjä rivi nimirivien välissä.
Kaikki teksti lihavoitua nimiölehdellä.
Vasen marginaali eli reunus 2 cm.
Ylämarginaali 2,5 cm.
Alamarginaali 2,5 cm.
Oikea marginaali 1,5 cm.
Kuvakauden nimi ja vuosiluku viimeisellä rivillä.
Riviväli 1.

Nimiölehtimallipohja on Optimassa linkissä Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kirjoitusohjeet > Nimiölehtimallipohja.

4.2 Tiivistelmä ja abstract

Tiivistelmän tarkoituksena on antaa kokonaiskuva työstä. Tiivistelmä on omana sivunaan, ja se täytetään valmiiseen tiivistelmäpohjaan. (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Tiivistelmä opinnäytetyöstä.) Tiivistelmän kirjoitustyyli on toteavaa, lyhyttä ja passiivimuotoista. Tiivistelmässä ei käytetä lyhenteitä, symboleja eikä typografisia korostuksia, eikä siinä viitata kuviin tai taulukoihin. Asiasanojen tulee olla opinnäytetyön keskeistä sisältöä kuvaavia, ja ne merkitään aakkosjärjestykseen.

Tiivistelmä kirjoitetaan täydellisin virkkein ja lausein, eli se ei ole luettelo. Tiivistelmän rakenne on seuraava:

- toimeksiantajan tiedot
- työn aihe ja tavoitteet
- tietoperustan keskeiset elementit

- menetelmät
- tulokset ja johtopäätökset.

Tiivistelmän aikamuoto on mahdollisuuksien mukaan imperfekti – varsinkin omaa työtä koskeva osuus kirjoitetaan imperfektissä. Tiivistelmän perusteella lukijan tulee ymmärtää opinnäytetyön sisältö lukematta varsinaista työtä. Lisäksi laaditaan aina englanninkielinen tiivistelmä eli abstract, jonka tarkastaa englannin kielen opettaja. Asettelu ja kirjoittamisperiaatteet ovat samat kuin suomenkielisessä versiossa. (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Abstract).

Alla on esitetty tiivistetysti tiivistelmän muodolliset ohjeet:

Centria-ammattikorkeakoulun suomalainen liikemerkki ylätunnistealueella.

Riviväli 1.

Molempien reunojen tasaus.

Sivumäärä esimerkiksi: 30 + 3, jos sivu 30 on viimeinen ja liitteitä on 3 vaikka liitteissä olisi useampi sivu.

Fonttikoko 12 pt.

4.3 Käsitteiden määrittely

Mikäli opinnäytetyössä esiintyy vaikeasti ymmärrettäviä ammattialan käsitteitä tai lyhenteitä, jotka vaativat määrittelyä, tehdään erillinen käsitteitä määrittelevä luettelo, johon lisätään myös mahdolliset lyhenteet. Luettelossa käytetään riviväliä 1,5. Käsitteiden määrittely lisätään abstractin jälkeen.

Alla on esitetty tiivistetysti käsitteiden määrittelyn muodolliset ohjeet

Otsikko lihavoituna: **KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY.**

Ei liikemerkkiä ylätunnisteessa.

Tarvitaan, jos työssä vaikeita käsitteitä tai lyhenteitä.

Riviväli 1,5.

Kaksi tyhjää riviä otsikon alla.

Fonttikoko 12 pt.

Molempien reunojen tasaus.

4.4 Sisällys

Opinnäytetyössä käytetään sisällysluettelosta sanaa **SISÄLLYS**. Sen tulee olla tiivis, mutta samalla informatiivinen. Hyvästä sisällyksestä lukija pystyy helposti hahmottamaan työn kokonaisuuden ja rakenteen.

Sisällys koostuu korkeintaan kolmen tason otsikoista. Alaluvun numero alkaa samasta kohtaa, josta edellisen tason otsikko alkaa. Kaikki otsikot kirjoitetaan samanmuotoisina kuin ne on tekstissä kirjoitettu. Sisällysluettelo suositellaan tekemään automaattisena, jolloin varmistetaan, että työn otsikot ja sisällysluettelon otsikot varmasti täsmäävät. Sisällyksen otsikoiden kirjasinkoko on 12 pt. Sisällyksen loppuun kirjoitetaan ilman lukunumerointia sanat **LÄHTEET** ja **LIITTEET**. (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Malli sisällyksestä.)

4.5 Johdanto

Johdanto on kirjoittajan omaa johdattelua opinnäytetyön sisältöön. Johdannossa esitetään työn tausta sekä tavoitteet, rajataan tutkittava alue, muotoillaan työn tutkimusongelmat tai esitetään kehittämistehtävät sekä esitellään työn sisältö pääpiirteissään. Johdannossa opinnäytetyön tekijä kertoo tavoitteensa ja pyrkimyksensä. Tutkimuskysymykset kirjoittaja voi esittää kysymysten muodossa.

Johdannossa esitellään työssä käytettyä, merkittävintä lähdekirjallisuutta ja selvitetään tiivistetyksi tutkielman keskeiset käsitteet. Noin viidenkymmenen sivun mittaisen opinnäytetyön johdanto on pituudeltaan 1,5–3 sivua.

4.6 Tulokset

Opinnäytetyön tuloksia tarkastellaan tutkimusongelman ja käytetyn tietoperustan sekä menetelmien pohjalta. Tarpeen mukaan tuloksia voidaan havainnollistaa kuvioin tai taulukoin. Kuvat, kuviot ja taulukot täytyy avata tekstissä myös kirjallisesti niin, että keskeiset tulokset ja johtopäätökset tulevat ymmärrettäviksi lukijalle.

4.7 Johtopäätökset ja pohdinta

Pohdintaa kirjoitettaessa toistetaan aluksi työssä määritelty tavoite tai tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Siinä myös arvioidaan omaa työtä ja käytettyjä menetelmiä. Pohdintaosuudessa tulee tarkastella kaikkia niitä tutkimusongelmia, jotka työn alussa on esitetty, vaikka kaikkiin kysymyksiin ei olisikaan saatu vastausta.

Pohdinnassa annetaan työn toimeksiantajalle perusteltuja käytännön toimintaohjeita sekä esitetään perusteltuja jatkokehittämisideoita. Lisäksi pohdintaosuudessa tuodaan esiin se, täytyivätkö toimeksiantajan tavoitteet. Pohdinnassa tuodaan esiin myös opitut asiat seuraavien tekijöiden avuksi. Tärkeätä on tarkistaa, että kaikkiin esitettyihin ongelmiin ja kysymyksiin on saatu vastaus. Pohdintaosuudessa opiskelija myös arvioi kriittisesti omaa kirjallista tuotostaan.

4.8 Lähteet

Lähdeluettelo tulee asian käsittelyosan jälkeen ennen liitteitä. Otsikoksi merkitään suuraakkosin LÄHTEET. Lähdeluettelossa mainitaan lähteet, joita on käytetty tekstissä. Myös lainattujen kuvioiden ja taulukoiden lähteet on merkittävä. Tekstiviitteitä käytetään aina referoitaessa jonkun toisen kirjoittamaa tekstiä. Lukijan on pystyttävä tekstissä esitetyn nimen perusteella löytämään teoksen tiedot lähdeluettelosta.

4.9 Liitteet

Liitteitä ovat työn sisältöön kuuluvat ohjekirjat, haastattelulomakkeet, taulukot ja kuviot sekä muu materiaali, jonka näkeminen varsinaisen työn yhteydessä ei ole välttämätöntä. Liitteet sijoitetaan opinnäytetyössä viimeiseksi.

Liitteissä ei käytetä sivunumeroita. Sen sijaan liitteet numeroidaan erikseen juoksevasti: LIITE 1, LIITE 2 jne. oikeaan yläreunaan. Jos esimerkiksi liitteessä kaksi on kolme sivua, merkitään seuraavasti: LIITE 2/1, LIITE 2/2, LIITE 2/3.

Tekstissä viitattaessa liitteeseen ei liitteen sivunumeroita mainita, vaan viitataan vain liitteen numeroon (esim. LIITE 1). Liitteessä olevaan kuvioon ei myöskään erikseen viitata, vaan viittaus kohdistuu suoraan liitteeseen. Esimerkiksi: Kokkolan seutukunnan sekä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Centria-ammattikorkeakoulun runkoverkko koostuu Hewlett-Packardin ProCurve-tuotesarjan kytkimistä (LIITE 1).

5. YLEISIÄ MUOTOSEIKKOJA

Seuraavassa luvussa käsitellään tekstin muodollisia asetuksia. Lisäksi esitetään ohjeita lukujen otsikointia sekä kuvioiden, taulukoiden ja kuvien merkintää varten.

5.1 Tekstin asetukset

Kirjasintyyppi

Kirjasintyyppinä käytetään joko kirjasimia Times New Roman 12 pt, Arial 12 pt tai Palatino 12 pt.

Riviväli

Tekstin riviväli on 1,5. Rivivälillä 1 kirjoitetaan nimiölehti, tiivistelmä, abstract, mahdollinen esipuhe, sisällys- ja lähdeluettelo sekä pidemmät suorat lainaukset tekstissä.

Sivunumerot

Sivunumero merkitään sivun yläreunaan oikealle. Sivunumerointi alkaa numerolla yksi johdantosisivulta ja jatkuu lähdeluettelon loppuun saakka.

Marginaalit

Sivun ylä- ja alareunaan jätetään 2,5 cm:n marginaali. Vasempaan reunaan jätetään 2 cm:n marginaali ja oikealle 1,5 cm. Tekstissä käytetään tavutusta. Molemmat reunat tasataan. Lähdeluetteloon tulee vain vasemman reunan tasaus.

Kappalejako

Kappaleet erotetaan toisistaan tyhjällä rivillä. Muuten rivit kirjoitetaan täyteen. Kappaleiden pituutta on hyvä vaihdella. Suositeltava kappalepituus on 8–12 riviä. Otsikon jälkeen sivun alareunaan kirjoitetaan vähintään kaksi riviä. Kappaleen jatkuessa seuraavalle sivulle pitää sinne kirjoittaa vähintään kaksi riviä. Kappaleiden välistyksen on oltava nolla.

5.2 Lukujen otsikointi ja numerointi

Otsikon pitää olla lyhyt, tarkka ja sisältää kuvaava. Pääluvut aloitetaan aina omalta sivultaan. Jokaiseen lukuun on kirjoitettava tekstiä. Otsikon numeroinnissa viimeisen numeron jälkeen jätetään yksi välilyönti eikä pistettä käytetä. Otsikot merkitään siten, että pääotsikon jälkeen tulee kaksi tyhjää riviä, alaotsikon jälkeen yksi tyhjä rivi. Jokaisen luvun loppuun jätetään kaksi tyhjää riviä.

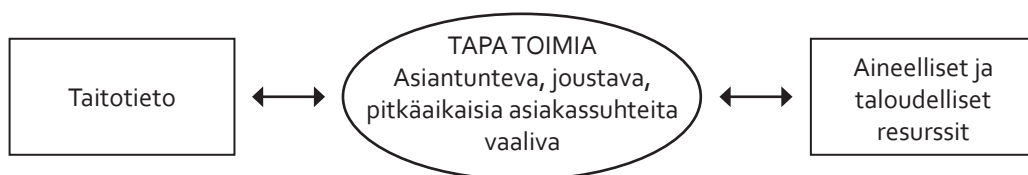
Pääotsikot kirjoitetaan suuraakkosin, sitä alemman tasoiset otsikot pienaakkosin. Kaikki otsikot lihavoidaan ja käytetään samaa kokoa 12 pt. On huomattava, että jos luvun jakaa alaluvuiksi (esimerkiksi luvun 5 alla on luku 5.1), saman pääluvun alla tulee olla vähintään myös alaluku 5.2. Numeroimattomia otsikoita tulee välttää.

5.3 Kuviot, taulukot ja kuvat

Kuviot, taulukot ja kuvat numeroidaan omana numerosarjanaan. Sana TAULUKKO kirjoitetaan taulukon yläpuolelle suuraakkosin. Sen jälkeen merkitään taulukon numero ja piste. Pisteeseen jälkeen tulee taulukon otsikko, jonka jälkeen ei tule pistettä. Sen sijaan sana KUVIO tai KUVA tulee alapuolelle suuraakkosin, jonka jälkeen merkitään piste ja kuvan tai kuvion otsikko. Kuvion, taulukon, kuvan ja kuvatekstin väliin jätetään yksi tyhjä rivi. Nuottiesimerkkejä käsitellään kuten kuvioita ja kuvia, ja niihin viitataan sanalla NUOTTIESIMERKKI (Esim. NUOTTIESIMERKKI 1).

Sekä kuvioon, taulukkoon että kuvaan on viitattava tekstissä niiden numerolla. Mikäli pohjana käytetään lainattua kuviota, taulukkoa tai kuvaa, ne on muokattava opinnäytetyöhön itse, sillä alkuperäistä kuviota, taulukkoa tai kuvaa voi tekijänoikeuslain mukaisesti käyttää vain, jos siihen on lupa julkaisijalta. Kuvion tai kuvan otsikon jälkeen tulee lähdeviite, johon muokatussa kuviossa, kuvassa ja taulukossa sisällytetään sana "mukaillen". Lähdeviite lisätään normaalisti kuvion, taulukon tai kuvan nimen jälkeen. Viitteen sisälle ei tule pistettä.

Seuraavassa esitetään mallit kuvioista, taulukosta ja kuvasta:

KUVIO 1. Yrityksen kilpailuetua tuottavat menestystekijät (mukaillen Anttila & Iltanen 2001, 27)

Mikäli taulukko jatkuu seuraavalle sivulle, kirjoitetaan sivun oikeaan alareunaan sulkeisiin (jatkuu). Seuraavalle sivulle kirjoitetaan vasemmalle ylös taulukon numero ja sulkeisiin sama sana kuin edelliselle sivulle, esim. TAULUKKO 16. (jatkuu).

Kuvioon ja taulukkoon viitataan tekstissä niin, että sana KUVIO tai TAULUKKO kirjoitetaan suuraakkosin ja se merkitään sulkeisiin. Esimerkki 1: Vastaajia oli 37 (TAULUKKO 1). Esimerkki 2: Vastaajia oli 37. Heistä 7 oli miehiä. (TAULUKKO 1.) Mikäli kuvaan, taulukkoon tai kuvioon viitataan virkkeessä, kirjoitetaan kuvio, taulukko tai kuva pienaakkosin, esimerkki 3: Kuvassa 4.

TAULUKKO 1. Vastaajien ikäjakauma (n = 37)

Ikäryhmä	Naisia f	Miehiä f	Yht.	Osuus %
Alle 35 v.	4	2	6	16,2
35-44 v.	16	3	19	51,4
45-54 v.	8	1	9	24,3
55-64 v.	2	1	3	8,1
Yht.	30	7	37	100,0

Kuvat, taulukot ja kuviot eivät ole itsetarkoitus. Oikein käytettynä ne kertovat kuitenkin informaation tiivistetysti ja kuvaavasti. Kuvista, taulukoista ja kuvioista tulee tehdä tekstissä johtopäätöksiä ja selittää ne niin, etteivät päätelmät jää irrallisiksi asiasisällöstä. Mikäli kuvia,

taulukoida tai kuvia on useampia, ne merkitään myös sisällykseen luettelona. (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle > Opiskelijan polku > Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte > Malli sisällyksestä.)

Alla on esimerkki siitä, miten kuva liitetään opinnäytetyöhön (KUVA 1).

KUVA 1. Moottoripyöräilyä Suomen talvessa (Aho 2015, 15)

Alla on esimerkki siitä, miten matemaattinen kaava liitetään opinnäytetyöhön.

Tasasähkötekniikassa komponentin tai laajemman kytkennän virtaa johtavaa ominaisuutta kuvaava konduktanssi:

$$G = I / U$$

jossa I on komponentin läpi menevä virta ja U on komponentin yli vaikuttava jännite. Konduktanssin yksikkö on siemens (S).

Yhtälöt numeroidaan juoksevasti, ja yhtälön termit määritellään yhtälön jälkeisessä tekstissä.

5.4 Lyhenteet

Lyhenteillä tarkoitetaan yleisesti ammattikirjallisuudessa hyväksytyjä kirjainlyhenteitä usein käytetyille ja pitkille käsitteille. Esimerkiksi käsitettä Integrated Services Digital Network vastaa lyhenne ISDN.

Kun käsite mainitaan ensimmäisen kerran tekstissä, se esitellään kirjoittamalla ensin käsite ja sen jälkeen sitä vastaava lyhenne suluisissa, esimerkiksi Integrated Services Digital Network (ISDN). Sen jälkeen käsitteeseen voidaan viitata käyttäen pelkästään sen lyhennettä ilman sulkuja, esim. ISDN.

6. LÄHTEISIIN VIITTAAMINEN

Lähdemateriaalin valinnassa on käytettävä harkintaa, lähdekritiikkiä. Opinnäytetyössä on pyrittävä käyttämään ensisijaisesti luotettavia ja tuoreimpia painettuja tai sähköisiä lähteitä, kuten oman alan teoksia, tutkimusraportteja ja artikkeleita.

Myös aikaisemmat opinnäytetyöt, patentit, standardit, tuote-esitteet, asiantuntijahaastattelut ja virallistiedon lähteet soveltuvat tarvittaessa lähteiksi. Epämääräisiä ja nopeasti uudistuvia lähteitä, kuten verkkokeskustelupalstojen mielipidekirjoituksia, vältetään opinnäytetyössä. Aineistoja, joissa kirjoittajan asiantuntijuutta ja pätevyyttä ei pysty luotettavasti arvioimaan, ei myöskään suositella. Tiedonhakuja kannattaa tehdä useammasta eri tietokannasta tai tiedonlähteestä, jotta löytää parhaimmat lähteet omaan aiheeseensa.

Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ilmoitetaan tekstiviitteinä yleisesti käytössä olevan nimi-vuosi-viitejärjestelmän mukaan. Tekstiviite on sulkeissa oleva lyhyt viittaus lähdeluettelossa olevaan tarkempaan lähdetietoon.

Torkki (2007, 106) tarkastelee sitä, kuinka puhuja voi vakuuttaa kuulijansa. Retorisesti taitava puhuja osaa ottaa huomioon yleisön (Torkki 2007, 35).

Lähdeviittaustekniikkaa käytetään **aina lainattaessa jonkun toisen kirjoittamaa tekstiä**. Tekstissä käytetään lähdeviitettä, johon merkitään sulkeisiin **kirjoittajan sukunimi** ja **julkaisun painovuosi, pilkku** sekä **sivu tai sivut**, joita on käytetty. Silloin, kun viitataan lähteeseen kokonaisuudessaan, sivunumeroja ei käytetä. Kaikissa sähköisissä lähteissä ei ole sivunumeroita; tällöin niitä ei merkitä.

Yleensä tekstiä lainataan epäsuorasti, eli lähteestä luettu asia kirjoitetaan omin sanoin ja merkitään lähdeviite heti tekstin perään. Viittauksesta on käytävä ilmi, mikä osa tekstistä perustuu lähteisiin. Pistein paikka lähdeviitemerkinnässä osoittaa, mikä osa tekstistä on lainattu.

Jos viittaus kohdistuu **useampaan virkkeeseen**, lähdeviite merkitään sulkeisiin asiakokonaisuuden loppuun pisteen jälkeen, ikään kuin itsenäiseksi virkkeeksi. Myös **sulkeiden sisään merkitään tuolloin piste**:

Esimerkki viittauksesta useampaan virkkeeseen:

Opiskelija osaa lähdeviittaustekniikan. Hän on huolellinen ja noudattaa ohjeita. Silloin lukija tietää, mikä asia on mistäkin lähteestä ja mikä on opiskelijan omaa mielipidettä. (Aro 2015, 21–23.)

Jos viittaus koskee vain yhtä virkettä, lähdeviite sisällytetään kyseisen virkkeen sisäpuolelle. **Piste merkitään tuolloin siis sulkumerkin ulkopuolelle**:

Esimerkki viittauksesta vain yhteen virkkeeseen:

Tämä on helppoa (Aro 2015, 18).

Suoria lainauksia käytetään säästeliäästi, ja niiden pitäisi olla mahdollisimman lyhyitä. Suorat lainaukset soveltuvat käytettäväksi lähinnä esimerkiksi lainattaessa lakitekstiä tai käytettäessä määritelmiä. Suora lainaus erotetaan muusta tekstistä vasemman reunan 2,3 cm:n sisennyksellä sekä rivivälillä 1. Lainausmerkkejä ei silloin tarvita.

Jos lähteellä on kaksi tekijää, molemmat mainitaan tekstiviitteessä. Tekijöiden nimien väliin merkitään &-merkki. (Lumijärvi & Kela 2014, 5.)

Jos tekijöitä on kolme tai useampia, tekstiviitteeseen merkitään ensimmäistä kertaa viitattaessa kaikki nimet (Lumijärvi, Kiiskinen & Särkilähti 2014, 21–22), mutta myöhemmin merkitään ensimmäinen tekijä ja lyhenne ym. (Lumijärvi ym. 2014, 23–24).

Jos tieto on peräisin useasta eri lähteestä, viitteet merkitään samojen sulkeiden sisälle ja erotetaan puolipisteellä: (Kiuru 2012; Perälä & Perälä 2010).

Saman tekijän eri julkaisut erotetaan toisistaan vuosilukujen perusteella ja merkitään ilmestymisjärjestyksessä (Virtanen 2015, 2013). Jos samana vuonna on ilmestynyt kaksi teosta, ne erotetaan toisistaan aakkosin (Virtanen 2011a, 2011b). Sama koskee myös saman organisaation saman vuonna julkaisemia verkkosivuja tai muita sähköisiä lähteitä. (MTV 2015a; MTV 2015b.)

Kun kirjoittajan nimi ei ole tiedossa, tekstissä käytetään julkaisun nimeä ja vuosilukua, joissakin tapauksissa myös julkaisijayhteisön nimeä. Samoin menetellään myös lehtiartikkelien yhteydessä silloin, kun kirjoittajan nimi ei ole tiedossa.

(HS 31.1.2013.)

(Talouselämä 16.4.2015.)

Myös lakeihin ja asetuksiin (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351, § 3), komiteanmietintöihin ym. viitataan saman periaatteen mukaisesti.

(Yritystutkimusneuvottelukunta 2015.)

Sähköisissä lähteissä, esimerkiksi Internet-sivuissa ja sähköisissä kirjoissa, käytetään edellä kuvattuja ohjeita lähteestä riippuen. Lähdeviitteeseen merkitään siis yleensä kirjoittajan nimi, vuosiluku ja sivunumerot. Tarkempi lähdetieto verkko-osoitteesta merkitään vain lähdeluetteloon. Sivut merkitään aina, jos ne vain löytyvät lähteestä.

Internet-sivu: (Lahti 2015.)

Sähköinen kirja: (Luopa, Karvonen & Jokela 2014.)

Mikäli Internet-sivulle ei löydy muuta tekijää kuin sivujen ylläpidosta vastaava organisaatio, se merkitään tekijäksi. Mikäli tuottajaorganisaatio ei ole tiedossa, merkitään viitteeseen verkkosivun otsikko.

Verkkosivut: (Kirjastoseura 2012.)

(YLE 2015.)

Youtube-video: (How It's made Aluminium Cans? 2015.)

Facebook-sivut: (K-Supermarket 2014.)

Toissijainen lähde

Hyvänä tutkijan tapana voidaan pitää aina viittaamista alkuperäiseen lähteeseen. Joskus tämä on kuitenkin käytännön syistä mahdotonta. Kun alkuperäiseen lähteeseen viitataan toisessa tekstissä, ja tähän alkuperäiseen tekstiin halutaan kuitenkin viitata, puhutaan toissijaiseen lähteeseen viittaamisesta. Lukijalle tämä tulisi tehdä tiettäväksi. Toissijainen lähde merkitään

hakasulkein. Molemmat lähteet tulee merkitä lähdeluetteloon.

Lewinin [1951; 1958] tunnettu muutosprosessi sisältää kolme vaihetta (Hitt, Miller & Colella 2009, 493).

Organisaation muutosprosessi voidaan jakaa kolmeen osaan (Hitt, Miller & Colella 2009, 493 [Lewin 1951; Lewin 1958]).

Lähteisiin toissijainen lähde merkitään seuraavasti:

Hitt, M.A., Miller, C.C. & Colella A. 2009. Organizational Behavior: A Strategic Approach, 2nd Edition. Jefferson City: John Wiley & Sons, Inc.

Lewin, K. 1951. Field theory in social science. New York: Harper & Row.

Lewin, K. 1958. Group decisions and social change. Teoksessa E.E. Maccoby, T.M. Newcomb & E.L. Hartley (eds.) Readings in social psychology, 3rd Edition. Austin, TX: Holt, Rinehart & Winston, 201 – 216.

Luvattoman kopioinnin tarkastus

Kaikki valmiit opinnäytetyöt tarkastetaan plagioinnin eli luvattoman kopioinnin varalta. Käytössä on myös Urkund-plagiaatintunnistusjärjestelmä mahdollisen plagioinnin tunnistamiseksi.

7. LÄHDELUETTELOON LAATIMINEN

Varsinaisen tekstin jälkeen kirjoitetaan lähdeluettelo, jonka otsikoksi merkitään suuraakkosin LÄHTEET. Kaikki opinnäytetyössä mainitut lähteet merkitään lähdeluetteloon. Lähteiden merkinnässä ei käytetä väliotsikointia, vaan lähteet kirjataan aakkosjärjestyksessä allekkain. Lukijan on pystyttävä tekstissä esitetyn nimen perusteella löytämään teoksen tiedot lähdeluettelosta. Siksi tekstissä olevan lähdeviitteen on alettava täsmälleen samalla tavalla kuin lähdeluettelossa.

Lähteissä esitetään ne bibliografiset tiedot, jotka ovat julkaisun löytämiseksi tarpeellisia.

Näitä tietoja ovat:

Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain.

Julkaisuvuosi.

Teoksen nimi.

Teoksen painos, mikäli niitä on useampia.

Kustannuspaikka ja kustantaja.

Torkki, J. 2006. Puhevalta. Kuinka kuulijat vakuutetaan. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Sähköisissä lähteissä on otettava erityisesti huomioon tietojen luotettavuus, lähteen pysyvyys, dokumentin saatavuus ja tekijänoikeuskysymykset. Sähköiset julkaisut merkitään lähdeluetteloon samoin kuin perinteiset lähteet, mutta jollei lähteessä ole sivunumeroita tai kustantajatietoja, niitä ei merkitä. Jos tekijä tiedetään, tekijän sukunimi ja vuosiluku merkitään sekä tekstiviitteessä että lähdeluettelossa ensimmäisiksi. Muulloin dokumentin nimi tai verkkosivun otsikko yhdessä vuosiluvun kanssa merkitään tekstiviitteeseen.

Lähdeluetteloon lisätään vielä seuraavat tiedot:

- Saatavissa: internetosoite lähteen saatavuudesta
- Lähteen päiväys ja mahdollinen muutospäiväys
- Viitattu: Päivämäärä, jolloin lähde on luettu tai katsottu ja siihen on viitattu.

Sieppinen, A. 2011. Resurssit osana asiakkaan arvonluontia palveluliiketoiminnassa. Pankkien lainapalvelut kuluttajille. Maisterin tutkinnon tutkielma. Helsinki: Aalto-yliopisto. Saatavissa: http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/12971/hse_ethesis_12971.pdf. Viitattu 18.3.2015.

Seuraavaksi esitetään jaoteltuna muutamia esimerkkejä lähdeluettelon merkitsemisestä.

7.1 Kirja

Painettu kirja merkitään lähdeluetteloon seuraavasti:

Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Julkaisuvuosi. Teoksen nimi. Painos (mikäli muu kuin ensimmäinen). Kustannuspaikka: Kustantaja.

Giddens, A. 1991. Modernity and Self-identity. Self and Society in the Late modern Age. Cambridge: Polity Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: WSOY.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo: WSOY.

7.2 Artikkelit toimitetussa teoksessa

Artikkelista, joka on julkaistu toimitetussa teoksessa, merkitään lähdeluetteloon seuraavat tiedot:

Artikkelin tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Julkaisuvuosi. Artikkelin nimi. Teoksessa toimittajan etunimen ensimmäinen kirjain. Toimittajan sukunimi (toim.) Toimitetun teoksen nimi. Kustannuspaikka: Kustantaja, koko artikkelin sivunumerot.

Ikonen, K. 1994. Maahanmuuttajien opetus. Teoksessa T. Hilasvuosi (toim.) Monikulttuurinen koulu. Opetus & kasvatus -sarja. Helsinki: Painatuskeskus, 75–100.

Kuusinen, J. & Korkiakangas, M. 1991. Oppiminen. Teoksessa J. Kuusinen (toim.) Kasvatuspsykologia. Porvoo: WSOY, 21–64.

Kun on kysymyksessä artikkeli toimitetussa teoksessa, se merkitään suomenkielisten lähteiden yhteydessä (toim.). Vieraskielisissä lähde-teoksissa toimitettu artikkeli merkitään (Eds.)

Kiviniemi, K., Leppisaari, I. & Teräs, H. 2013. Autenttiset verkko-oppimiskäsitteet asiantuntijuuden kehittäjinä. Teoksessa J. T. Hakala & K. Kiviniemi (toim.) Vuorovaikutuksen jännitteitä ja oppimisen säröjä. Aikuispedagogiikan haasteiden äärellä. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, 99–114.

Teräs, H., Leppisaari, I., Teräs, M. & Herrington, J. 2014. Learning cultures and multiculturalism: Authentic e-learning designs. In T. Issa, P. Isaias & P. Kommers (Eds.) Multicultural Awareness and Technology in Higher Education: Global Perspectives. Hershey, PA: IGI-Global, 197–217.

7.3 Lehtiartikkeli ja kausijulkaisu

Jos artikkeli on julkaistu lehdessä tai kausijulkaisussa, artikkelista merkitään lähdeluetteloon:

Artikkelin tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Julkaisuvuosi. Artikkelin nimi. Lehden nimi ja volyyymi, vuosikerta, numero, koko artikkelin sivunumerot.

Leppisaari, I., Kleimola, R., Herrington, J., Maunula, M. & Hohenthal, T. 2014. Developing More Authentic e-Courses by Integrating Working Life Mentoring and Social Media. *Journal of Interactive Learning Research* 25(2), 211–236.

Julkunen, R. 1991. Hoiva ja professionalismi. *Sosiologia* 28, 78–83.

Salo, P. 2007. Potilastiedon sähköistä käsittelyä koskeva lainsäädäntö. Teoksessa H. Hopia ja L. Koponen (toim.). Hoitotyön kirjaaminen. Hoitotyön vuosikirja 2007. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy, 13–24.

7.4 Raportti ja komiteanmietintö

Raportit ja komiteanmietinnöt merkitään lähdeluetteloon seuraavasti:

Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Julkaisuvuosi. Teoksen nimi. Kustannuspaikka, kustantaja, sarja ja sarjan numero. (Huom. Vuosilukua ei tarvitse toistaa, ellei se sisälly sarjan numerointiin.)

Korhonen, K., Mäkinen, R. & Valkonen, S. 2000. Insinöörin tutkinnolla työelämään. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimusluokkia 9.

Leppisaari, I., Ihanainen, P., Nevgi, A., Taskila, V.-M., Tuominen, T. & Saari, S. 2008. Hyvässä kasvussa - Yhdessä kehittäen kohti ammattikorkeakoulujen laadukasta verkko-opetusta. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisu 4: 2008. Helsinki. Saatavissa: http://www.kka.fi/files/384/KKA_408.pdf. Viitattu 17.3.2015.

7.5 Opinnäyte

Lähteinä käytetyistä opinnäytetöistä, pro gradu -tutkimuksesta, lisensiaatintutkimuksesta, väitöskirjasta tai muusta tutkimuksesta merkitään lähdeluetteloon:

Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Julkaisuvuosi. Tutkimuksen tai opinnäytetyön nimi. Julkaisijan tai oppilaitoksen tiedot. Mahdollinen sarja ja sarjan numero. Opinnäytetyön taso.

Aro-Salonen, M. 2014. Normaalia nuoren elämää. Lapsen etu pitkäaikaisen sijaishuollon tavoitteina ja ratkaisuin. Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatin tutkimus.

Korpelainen, A. 2014. Aikaperusteisen toimintolaskennan käyttöönotto pk-yrityksen huollon kustannuslaskennassa. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Laskentatoimi. Pro gradu -tutkielma.

Ahmadian, A. M. 2015. Modeling contention behavior of machine-type devices over multiple wireless channels. Tampere University of Technology. Master's Degree Programme in Information Technology. Master of Science Thesis.

Huotari, E.-I. 2014. Auttaminen on molemminpuolinen ilo! Avustaviin perheenjäseniin perustuva auttaminen suomalaisissa perheyrytyksissä avustajan näkökulmasta katsottuna. Jyväskylä: University Printing House. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Väitöstutkimus.

Ruokamo, M. 2014. Luterilaisesta hellariksi. Evankelisuterilaisesta helluntailaiseksi kääntyneiden nuorten aikuisten kääntymyskertomusten tarkastelua. Centria-ammattikorkeakoulu, Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö. Opinnäyte. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/72896/Ruokamo_Mikko.pdf?sequence=1. Viitattu 12.1.2015.

Virkkula, E. 2014. "Soittaminen ammattilaisen kanssa on paras tapa oppia". Työpajaperustainen työssäoppiminen muusikoiden ammatillisessa koulutuksessa. Oulu: Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Acta Universitatis Ouluensis. E Scientiae Rerun Socialum 143. Väitöskirja. Saatavissa: <http://herkules.oulu.fi/isbn9789526205465/isbn9789526205465.pdf>. Viitattu 16.1.2015.

7.6 Säädökset (Laki tai asetus)

Säädöksillä tarkoitetaan lähinnä lakeja, asetuksia tai hallituksen esityksiä. Lähdeluetteloon merkitään niistä tarkat tiedot, kuten vastaavissa lähteissä ilman henkilötökijää:

Lain tai asetuksen nimi. Asetuspäivä/numero. Teos tai osoite, josta laki on saatavilla.

Ammattikorkeakoululaki. 14.11.2014/932. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>. Viitattu 1.4.2015.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523#L2P5>. Viitattu 7.1.2015.

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Viitattu 20.1.2015.

7.7 Standardi

Standardeista on käytössä vakiintuneet lyhenteet, esimerkiksi Suomen Standardisoimisliitto lyhennetään SFS. Standardin numeron jälkeen tulee standardin nimi ja laatimisvuosi.

SFS 5989. Lähde – ja tekstiviitteiden laatiminen. 2012. Helsinki: Suomen standardisoimisliitto SFS.

7.8 Patentti

Patentista merkitään lähdeluetteloon seuraavat asiat:

Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Patentointivuosi. Patentin omistava yhtiö. Patentin nimi. Patentointimaa ja patentin numero (jolla patentin löytää patenttirekisteristä).

Melcer, S. 2006. SOFUN. Physical Exercise machine. USA US2006252612.

7.9 Dokumentti ilman henkilötökijää

Jos lähteenä käytetään dokumenttia, jolla ei ole henkilötökijää, viitataan tekstissä julkaisun nimeen. Lähdeluetteloon tulevat tällöin seuraavat tiedot:

Teoksen nimi/Artikkelin nimi/verkkosivun otsikko tai julkaisijayhteisö. Julkaisuvuosi/Päivitysvuosi (tai lukemisvuosi, jos ei muuta vuotta löydy). Muut tiedot riippuen siitä, millainen lähde on kyseessä.

Epävarmuuden aika. Matkalla uuteen. Raportti suomalaisten asenteista. 2000. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Helsinki.

Opas taiteen maailmaan. Länsimainen taide renessanssista nykypäivään. 2000. 2. painos. Porvoo: WSOY.

Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä. 2014a. Lestijokilaakson psykiatrinen aluepoliklinikka. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kpshp.fi/sivu/lestijokilaakson_psykiatrian_aluepoliklinikka. Viitattu 2.2.2015.

Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä. 2014b. Perhojokilaakson psykiatrinen aluepoliklinikka. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kpshp.fi/sivu/perhojokilaakso_psykiatrian_aluepoliklinikka. Viitattu 2.2.2015.

Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä. 2014c. Psykiatrian poliklinikka. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kpshp.fi/sivu/psykiatrian_poliklinikka. Viitattu 2.2.2015.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu 12.1.2015.

Millenium miljoonan päättäjät. 2006. Taloussanomat 15.6.2006.

Sibelius. 1995. Helsingin Sanomat, Kuukausiliite 9.12.1995, 25, 34–45.

7.10 Audiovisuaalinen aineisto

Opinnäytetyön lähteenä voidaan käyttää myös tv-ohjelmia, elokuvia, videoleikkeitä tai muuta audiovisuaalista aineistoa. Audiovisuaalisten tietolähteiden tiedot tulisi tarkistaa ns. lähteen metatiedoista. Näitä ovat nimiölehti tai sen vastine, esimerkiksi nimiönäyttö, kotisivu, levynkansi tai dokumenttiin upotettu metatieto. Joskus tieto voi olla myös nimiölehden kääntöpuoli, otsikko, kansi, etiketti, kuvateoksen kuvailut, radio- ja tv-ohjelmien ohjelmatiedot.

Draama, teatteri ja oppiminen. 2001. Opetustelevisiion Katarsis-sarjan ohjelma 1/6. Käsikirjoitus: M. Kilpeläinen. Toimittaja ja ohjaaja: M. Kilpeläinen. Ylen avoin opisto. TV 1. Esitetty 30.9.2001.

Samuelin päivä: Video romaanikulttuurista. 1996. Käsikirjoitus ja ohjaus: Tuija Mikonranta, Ari Mikonranta. Helsinki: Opetushallitus.

How It's made Aluminium Cans? (Sams Club Choice) 2015. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=V7YozAzoggy>. Viitattu 29.3.2015.

7.11 Henkilökohtainen tiedonanto

Henkilökohtaiset tiedonannot, kuten asiantuntijoiden haastattelut, ja puhelinkeskustelut, merkitään tarkasti lähdeluetteloon. Periaate on sama kuin yleensä.

Haikola, A. 2016. Henkilökohtainen tiedonanto, puhelinkeskustelu. 24.1.2016.

Paajanen, P. 2015. Centria-ammattikorkeakoulun liiketalouden yliopettajan henkilökohtainen tiedonanto, keskustelu. 20.1.2015.

Erkkilä, P. 2014. Viestintäpäällikön haastattelu 1.4.2014. Digital Equipment Corporation Oy. Helsinki.

7.12 Erityistapauksia

a) Ilman vuosilukua -merkitseminen

Mikäli lähdeluettelossa ei voida esittää lähteestä julkaisuaikaa, kuten esimerkiksi sähköisten lähteiden kohdalla usein on, voidaan julkaisuvuosi jättää merkitsemättä lähdeluetteloon sekä tekstiviitteeseen.

b) Sähköinen artikkeli ilman pysyvää osoitetta

Joskus sähköisillä lähteillä ei ole pysyvää verkko-osoitetta. Tällainen tietolähde on esimerkiksi Terveysportti. Lähteen saatavuustieto merkitään tällöin palvelun verkko-osoitteen mukaisesti.

Parikka, H. 2013. Urheilijan sydän. Teoksessa Lääkärin käsikirja. Saatavissa <http://www.terveysportti.fi> . Viitattu 4.5.2015.

c) Verkkajulkaisu ilman henkilötekijää

Jymäytetäänkö vanhempia varhaiskasvatuspalveluissa. Saatavissa: <https://www.lskl.fi/kannanotot-ja-lausunnot/jymaytetaanko-vanhempia-varhaiskasvatuspalveluissa> . Viitattu 15.4.2015.

Sensors. Product selector guide. Saatavissa: <http://www.silabs.com/SiteDocs/selector-guide/sensor/sensor-selector-guide.pdf> Viitattu 28.1.2016.

8 TUTKIMUSKIRJALLISUUTTA

Tutkimuksen tekemisestä ja raportoinnista on olemassa runsaasti lähdekirjallisuutta. Opinnäytetyöhön liittyvää tutkimuskirjallisuutta on löydettävissä osoitteessa: <http://libguides.centria.fi/c.php?g=185076&p=1222130#s-lg-box-wrapper-9464181>.

9 OPINNÄYTETYÖN JULKISUUS

Opinnäytetyö on aina julkinen asiakirja. Se perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 ja OKM:n ohjeeseen Opinnäytetöiden julkisuus 28.1.2004 Dnro 3/500/2004. (https://samk.fi/download/17416_opm_kirje_opinnaytteen_julkisuus.pdf.)

Mikäli opinnäyte kuitenkin sisältää salaisen osion, tulee tiivistelmästä käydä ilmi työn sisältö. Tiivistelmässä myös mainitaan, että työ sisältää salaisen osion. Toimeksiantajalle jäävä salainen osa on erillisessä liitteessä.

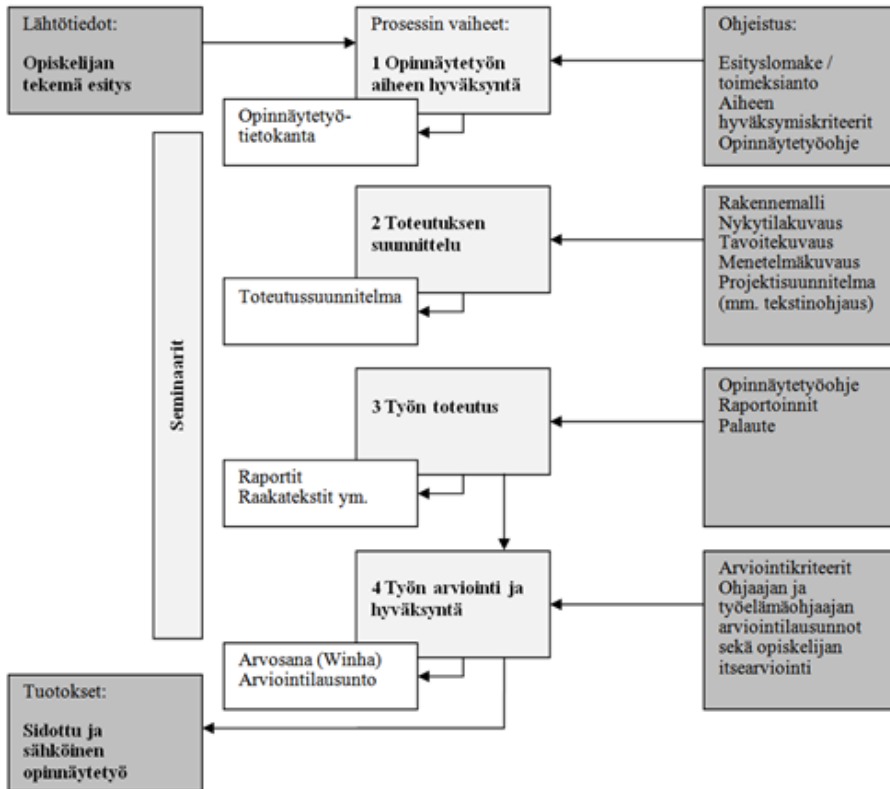
Opinnäytteen julkisuutta voidaan rajoittaa vain sellaisen materiaalin osalta, joka on laissa määrätty salassa pidettäväksi. Ammattikorkeakoulun päätös opinnäytetyön salaisuudesta tulee perustua lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (L 621/1999), jossa salassa pidettäväksi on määrätty mm. asiakirjat, jotka sisältävät liikesalaisuuksia (mikäli se, jota asiakirja koskee, ei anna suostumustaan sen tiedoksi antamiseen). Mahdollisen keksinnön patentoimisessa noudatetaan lakia korkeakouluissa tehtävistä keksinnöistä ja yleistä patenttilainsäädäntöä. Tekijänoikeudellisista kysymyksistä määrätään yleisessä tekijänoikeuslainsäädännössä.

TAULUKKO 2. Opinnäytetyön toimijat ja heidän tehtävänsä

Opinnäytetyön toimijat ja heidän tehtävänsä		
Opiskelija	Ammattikorkeakoulu	Toimeksiantaja
perehtyy ohjeisiin	vastaa opinnäytetöihin liittyvistä käytänteistä	osallistuu työn tavoitteiden määrittelyyn opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa
hankkii ja hyväksyttää opinnäytetyön aiheen	hyväksyy opinnäytetyön aiheen ja suunnitelman	allekirjoittaa opinnäytetyön yhteistyösopimuksen
sopii hankkeistetusta opinnäytetyöstä Centria-amk:n ja toimeksiantajan kanssa. (Katso malli Optimasta: Opiskelijalle - Opiskelijan polku - Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte - Opinnäytetyösopimus)	nimittää ohjaavat opettajat	edistää opinnäytetyön etenemistä antamalla opiskelijan tarvitsemia tietoja ja aineistoa sekä ohjaa opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta
laatii suunnitelman opinnäytetyöstä	allekirjoittaa opinnäytetyön yhteistyösopimuksen	
laatii aikataulun opinnäytetyön tekemiseen, seuraa ja tarvittaessa tarkistaa sitä	järjestää opinnäytetyöseminaarit	
pitää yhteyttä ohjaajiin ja neuvottelee mahdollisista työn muutoksista heidän kanssaan	ohjaa oppimisprosessia ja eettisiä ratkaisuja sekä auttaa ongelmakohdissa sovituisissa ohjauskeskusteluissa, ohjaajan vastaanottoaikoina ja seminaarituloksissa	
hyväksyttää ohjaavalla opettajallaan ulkoiseen jakeluun toimitettavat aineistot esim. kyselylomakkeet	tiedottaa opiskelijaa ja toimeksiantajaa, miten toimitaan, jos opinnäytetyön tausta-aineistoon sisältyy luottamuksellista materiaalia tarkistaa opinnäytetyön kieliasun	
osallistuu seminaarityöskentelyyn	arvioi opinnäytetyön ja kypsyysnäytteen	
vastaa työn tuloksista	tarkastaa opinnäytetyön kuvailutiedot ennen sen siirtämistä Theseukseen	
dokumentoi työn raportointihjeiden mukaisesti		
arvioi opinnäytetyönsä ja opinnäytetyöprosessinsa		
pyytää palautteen opinnäytetyöstä toimeksiantajalta		
toimittaa opinnäytetyön liitteineen opettajille ja raportoi hyväksytyt opinnäytetyöt Theseukseen		
kirjoittaa kypsyysnäytteen		

10. OPINNÄYTEYÖN PROSESSIKUVAUS

Prosessin onnistumisen kannalta merkittäviä ovat hyvä aihe, tekijän asiaosaaminen, suunnitelmallisuus, aikataulunhallinta, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, dokumentointitaidot ja prosessin ohjaus. Prosessin mittarit ovat arvosana (1–5) ja työn kesto viikkoina. Opinnäytetyöprosessin kehittäminen kuuluu koulutusohjelmatiimille. Kuviossa 2 esitetään opinnäytetyön prosessikuvaus.

KUVIO 2. Prosessikuvaus

11. ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin osa-alueisiin:

- tavoitteen asetteluun
- tietoperustaan ja lähteisiin
- opinnäytetyön suunnitteluun
- opinnäytetyön toteutukseen tai tuotokseen
- kirjalliseen esitykseen
- prosessin hallintaan.

Arvioinnin perusteissa osa-alueet on kuvattu arviointiasteikkona (TAULUKKO 3). Arviointi koskee koko opinnäytetyöprosessia, eikä arvosana muodostu pelkästään osa-alueiden keskiarvosta. Arviointilomakkeen lausunto-osassa on tilaa vapaalle lausunnolle, jossa voidaan avata tarkemmin eri osa-alueiden toteutumista. Lisäksi lomakkeessa on tilaa työelämän edustajan lausunnolle. Myös opiskelija arvioi omaa suoritustaan erillisellä itsearviointilomakkeella.

TAULUKKO 3. Arviointiasteikko

Arvioinnin kohde	tydyttävä 1	tydyttävä 2	hyvä 3	hyvä 4	tydyttävä 5
1. Tavoitteen asettelu					
Työelämälähtöisyys Aihealueen merkittävyys ja ajan- kohtaisuus Tavoitteet ja tehtävien asettelu Aihealueen rajaus	Tavoite on havaittavissa, mutta se on jäsentymätön. Työ on huonosti rajattu. Työn tarpeellisuus on perusteltu heikosti.	Tavoitteen asettelussa ei ole hyödyn- netty olemassa olevaa tietoa. Työn tavoite on realistinen.	Aihe on työelämälähtöinen. Tavoit- teet ovat selkeät ja realistiset. Raportin rakenne on esitelty ja tehdyt ratkaisut on perusteltu, mikäli rakenne poikkeaa tavanomaisesta rakenteesta.	Työ on ammatillisesti kiinnostava. Tavoitteet on asetettu huolellisesti kattavan tarveanalyysin pohjalta.	Työ kehittää opinnäytetyöntekijän ammatillista osaamista ja tuottaa lisäarvoa työn tilaajille. Työs- sä on innovatiivisuutta. Aihetta tarkastellaan uudesta näkökulmasta.
2. Tietoperusta					
Tarkoituksenmukaisuus Loogisuus Kriittisyys Lähdemateriaalin monipuolinen hyödyntäminen Käsitteiden määrittely Kattavuus	Tietoperusta ei ole tarkoituksen- mukainen. Aihepiirin tuntemus on vähäinen. Tietolähteitä on käytetty niukasti, yksipuolisesti ja epäjohtonmukaisesti. Keskeiset käsitteet on määritelty heikosti. Tietoperusta kattaa heikosti tutkimus- tai kehittämistehtävän asettelu.	Tietoperusta on epäyhtenäinen ja kapea-alainen. Tietolähteiden käyttö on sattui- manvaraista. Tietolähteinä käytetään lähinnä oppi- kirjoja ja useita toisen käden lähteitä. Käsitteiden määrittely on puut- teellista.	Tietoperusta on rakennettu työn tuotoksen kannalta tarkoituksen mukaisesti. Tietolähteitä on käytetty ilman kriit- tisyttä ja perusteluja, mutta niitä käytetty monipuolisesti. Keskeiset käsitteet on määritelty melko hyvin.	Tietoperusta on looginen ja kattava. Lähteitä on käytetty kriittisesti ja niitä on yhdistelty. Lähteet käyvät vuoropuhelua keske- nään.	Tietoperusta on laaja-alainen ja hyvin perusteltu. Viitekehityksessä on käytetty riittävästi uusia, luotettavia ja alkuperäisiä lähteitä. Lähteinä on käytetty myös vieraskielistä lähde- materiaalia. Keskeiset käsitteet on määritelty erittäin hyvin. Tietoperusta kattaa erittäin hyvin tutkimus- tai kehittämistehtävän asettelu.
3. Työmenetelmät					
Kehittämisen- ja tutkimusmenetelmät Analyysimenetelmät	Valitut menetelmät eivät sovellu aiheeseen ja/tai niitä ei osata käyttää	Valitut menetelmät sopivat osittain aiheeseen tai niitä ei osata soveltaa oikein.	Valitut menetelmät ovat sopivat aiheeseen ja niitä osataan soveltaa asian mukaisesti.	Valitut menetelmät valitaan perus- tellen ja niitä osataan soveltaa asian mukaisesti.	Valitut menetelmät valitaan perustellen ja niitä käytetään taitavasti.
4. Työn tulokset					
Työn tavoitteiden saavuttaminen Työn tulosten ja johtopäätösten esittäminen	Tuotos ei vastaa asetettuja tavoit- teita. Tuotos on heikko. Toteutuksen tai tuotoksen dokumentointi on puut- teellista.	Tuotos vastaa vain osittain asetettuja tavoitteita. Tuotoksen toteutus on puutteelli- nen. Toteutuksen tai tuotoksen doku- mentointi on pääosin huolellista.	Tuotos on toteutettu standardirat- kaisuja ja pääosin ammattialueeseen liittyviä yleisiä laatukäsityksiä noudat- taen. Aihealueeseen liittyvää tietoa ja tutkimusta on hyödynnetty. Kohde- ryhmä on huomioitu toteutuksessa.	Tuotos on perusteltu kokonaisuus ja sen toteutus on johdonmukainen. Työn tuotos ja pohdinta liittyvät hyvin viitekehitykseen. Tuotoksen arviointi on toteutettu systemaattisesti.	Tuotos on perusteltu ja omaperäinen. Tietoperus- taa on käytetty kriittisesti tuotosta arvioitaessa.
5. Kirjallinen esitys					
Looginen rakenne Ohjeen mukainen viimeistely Kieliasu ja oikeakielisyys.	Teksti on ymmärrettävää mutta kankeaa. Teksti ei ole kaikin osin asiatekstin- omaista ja rakenne epäjohtonmu- kainen. Työ ei esitysasultaan tai pituudeltaan vastaa ohjeistusta. Kuviot ja taulukot (/tallenteet) ovat heikkolaatuisia tai moniselitteisiä tai tarpeelliset kuviot ja taulukot puuttuvat. Lähteiden ja viitteiden merkintä on puutteellista.	Raportin rakenteissa on puutteita. Tekstissä on virheitä, mutta se täyt- tää asiatekstille tyylilajina asetetut vaatimukset. Kuviot ja taulukot (/tallenteet) on esitetty virheettömästi, mutta ne eivät tuo työhön merkittävää lisäar- voa tai työtä ei ole havainnollistettu lainkaan. Muotoseikoissa ja oikeakielisyysessä on puutteita.	Raportin rakenne on johdonmukai- nen. Teksti on sujuvaa ja asiatekstiä. Kuviot ja taulukot (/tallenteet) tuovat työhön lisäarvoa. Lähteet ja viitteet on merkitty asian- mukaisesti. Muotoseikat ovat pääsääntöisesti ohjeistuksen mukaiset.	Raportin rakenne on johdonmukai- nen ja selkeä. Teksti on sujuvaa asiatekstiä. Kuviot ja taulukot (/tallenteet) on tasokkaasti toteu- tettu, ja ne antavat työlle selkeää lisäarvoa. Muotoseikat ovat ohjeistuksen mukaiset.	Raportin rakenne on moitteeton, selkeä ja jänte- västi etenevä. Teksti on sujuvaa asiatekstiä. Kuviot ja taulukot (/tallenteet) on taidokkaasti to- teutettu, ja ne tuovat työlle merkittävää lisäarvoa. Muotoseikat ovat täysin ohjeistuksen mukaiset.
6. Prosessin hallinta					
Työskentelyn itsenäisyys ja suunnit- elmallisuus Ajankäytön hallinta Ohjeistuksen ja ohjauksen hyö- dyntäminen Opinnäyte-esitykset	Suunnitelma on pinnallinen tai sitä ei ole dokumentoitu. Opinnäyte- prosessi on ollut epäitsenäinen. Ohjausta on hyödynnetty vain vähän. Prosessin hallintaan liittyvät ongel- mat ovat aiheuttaneet aikataulun venymisen.	Suunnitelma ei ole kaikilta osiltaan looginen tai se on puutteellinen. An- nettua ohjausta on osin hyödynnetty. Prosessi on viety läpi ohjauksen tuella.	Suunnitelma on johdonmukainen ja toteuttamiskelpoinen. Ohjeistusta ja ohjausta on hyödyn- netty kohtalaisesti. Prosessi on hallittu aikataulullisesti. Opiskelija on arvioinut omaa op- pimistaan.	Suunnitelma on perusteltu ja realisti- nen. Se sisältää projektin tavoitteiden kannalta kriittisten tekijöiden huomi- oimista. Ohjeistusta ja ohjausta on hyö- dynnetty sujuvasti, itsenäisesti ja laaja-alaisesti. Projektin on hallittu kokonaisuus alus- ta loppuun. Opiskelija on arvioinut omaa op- pimistaan taitavasti.	Suunnitelmassa on hyödynnetty viitekehystä taitavasti. Suunnitelma on joustava, tasapainoinen ja objek- tiivinen. Tekijä on osoittanut prosessin hallinnan vahvaa osaamista. Työ on innovatiivinen ja uutta luova. Opiskelija arvioi omaa oppimistaan erittäin taitavasti.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Porvoo: WSOY.
- Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. 2005. Toim. Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. Tampere: Vastapaino.
- Hakala, J. T. 1998. Opinnäytetyö luovasti. Kehittämis- ja tutkimustyönopas. Helsinki: Gaudeamus.
- Hakala, J. T. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.
- Handbook of Qualitative Research. 2000. Toim. Kenzin, N. K. & Lincoln, Y. S. Thousand Oaks (CA): Sage.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Heinistö, R. 1997. Elektronisen viittaamisen opas. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kirjasto.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. 1997. Toim. Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. Porvoo: WSOY.
- Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 2001. Toim. Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 2001. Toim. Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Järvinen, P. & Järvinen, A. 2000. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpaja.
- Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.
- Kuula, A. 1999. Toimintatutkimus. Kenttätutkimusta ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Kuusela, P. 2005. Realistinen toimintatutkimus. Toimintatutkimus, työorganisaatiot ja realismi. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Metsämuuronen, J. 2002. Tilastollisen kuvauksen perusteet. Helsinki: International Methelp.
- Mäkinen, O. 2005. Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Tammi.

- Nummenmaa, L. 2004. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. 2007. Toim. Viinamäki, L. & Saari, E. Helsinki: Tammi.
- Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. 1999. Toim. Heikkinen, H. L. T., Huttunen, R. & Moilanen, P. Jyväskylä: Atena.
- Silverman, D. 2050. Doing Qualitative Research. A Practical Handbook. London: Sage.
- Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Uusitalo, H. 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkimuksen maailmaan. Porvoo: WSOY.
- Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Vilka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.
- Viskari, S. 2002. Tieteellisen kirjoittamisen perusteet. Opas kirjoittamiseen ja seminaarityökentelyyn. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Zemach, D. E. & Rummies', L. A. 2005. Academic Writing from Paragraph to Essay. Oxford: Macmillan.

OPINNÄYTETYÖ- JA KIRJOITUSOHJEET

Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan kyvyn ymmärtää, soveltaa ja tuottaa asiantuntijatason tuloksia omalla ammattialallaan. Parhaimmillaan opinnäytetyö toimii siltana opiskelijan siirtyessä ammattikorkeakoulusta työelämään.

Näissä ohjeissa noudatetaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöohjeistuksen yleislinjauksia, jotka laadittiin vuosina 2005 – 2006 valtakunnallisissa työryhmissä. Ohje luotiin sovellettavaksi kaikissa Centria-ammattikorkeakoulun koulutuksissa, mutta jokaisella alalla löytyy omia käytänteitä, jotka käydään tarkemmin läpi koulutusten omissa opinnäytetyöseminaareissa.

Tämän ohjeen kokoamiseen ja kirjoittamiseen ovat osallistuneet seuraavat henkilöt Centria-ammattikorkeakoulusta: Hanna-Riina Aho, Marko Forsell, Annukka Kukkola, Irja Leppisaari, Reetta Leppälä, Ulla Orjala, Janne Peltokangas, Kirsti Rasehorn, Timo Taari, Maarit Tammisto, Tuija Tolonen-Kytölä ja Eija Torkinlampi. Tämä on ohjeen 2. korjattu painos.

Centria. Oppimateriaaleja, 4
ISBN 978-952-7173-01-5 (pdf)
ISSN 2342-9348